

GRĀMATA V · NIRNBERGA 1493

Nirnbergas hronika

*Pēdējie laiki
un Pastarā tiesa*

PILNS TULKOJUMS · 33 KRĀSAINI KOKGRIEZUMI

BLUSABOOKS

GUDRĪBAS GRĀMATAS · SENĀS HRONIKAS

Nirnbergas hronika

Grāmata V. Pēdējie laiki un Pastarā tiesa

Hartmana Šēdela pasaules vēsture pēc 1493. gada Nirnbergas
izdevuma

BlusaBooks · MMXXVI

Tulkojums un komentāri © 2026 SIA "Blusa Entertainment".

Avots: Hartmans Šēdels, *Liber Chronicarum* (Nirnbergas hronika), Antona Kobergera iespiedums, Nirnberga, 1493. gada 12. jūlijs. Tulkots no latīņu valodas pēc ar rokām krāsota eksemplāra lapu attēliem. Kokgriezumi — no tā paša eksemplāra (Mihaela Volgemūta un Vilhelma Pleidenvurfa darbnīca).

SATURS

<i>Priekšvārds</i>	5
I Osmaņu sākums, Kārlis IV un Prāga	9
II Vratislava, Lielā šķelšanās un Pizas koncils	44
III Huss, Sigismunds un Konstances koncils	71
IV Bāzeles un Florences koncils	99
V Fridrihs III un Konstantinopoles krišana	124
VI Pijs II, Matias un grāmatu iespiešana	151
VII Siksts IV, Inocents VIII un Granadas krišana	170
VIII Septītais pasaules laikmets: Antikrists un Pastarā tiesa	207
<i>Komentāri</i>	223

PRIEKŠVārds

Pasaules vēsture vienā grāmatā. 1493. gada vasarā Nirnbergā iznāca grāmata, kas gribēja izstāstīt visu — no pasaules radīšanas līdz pat tās izdošanas gadam un vēl tālāk, līdz pasaules galam. Latīņu valodā to sauca *Liber Chronicarum*, «Hroniku grāmata», bet visā pasaulē tā kļuva pazīstama kā Nirnbergas hronika. Tā bija viena no lielākajām un krāšņākajām grāmatām, kādu agrīnā grāmatu iespiedšanas laikmetā vispār izdevās radīt: liela formāta folio sējums ar vairāk nekā sešsimt lappusēm, kurās teksts un attēli savīti vienā veselumā.

Kas to radīja. Hroniku sarakstīja Hartmans Šēdels (1440–1514) — Nirnbergas ārsts, humānists un viens no sava laika lielākajiem grāmatu krājējiem. Viņš savāca un pārstrādāja visu, ko viņa laikā zināja par pasaules gaitu, — Bībeli, baznīctēvus, antīkos autorus un jaunākās itāļu hronikas, īpaši Jēkaba Filipa no Bergamo «Hroniku papildinājumu» un humānista Enea Silvio Pikolomini, vēlākā pāvesta Pija II, darbus. Grāmatu iespieda Antons Kobergers, tolaik varbūt lielākais izdevējs Eiropā, un izdevumu finansēja divi turīgi Nirnbergas pilsoņi — Zebalds Šreiers un Sebastians Kammermeisters. Latīņu izdevums tika pabeigts 1493. gada 12. jūlijā, bet tā paša gada 23. decembrī iznāca arī vācu tulkojums, ko sagatavoja Georgs Alts.

Attēlu grāmata. Nirnbergas hroniku vispirms atceras tās attēlu dēļ. Kokgriezumus darināja Mihaela Volgemūta un viņa padēla Vilhelma Pleidenvurfā darbnīca; tieši tajos gados Volgemūta darbnīcā mācījās jaunais Albrehts Dīrers, un tāpēc bieži domā, ka arī viņa roka varētu būt piedalījusies. Grāmatā ir 1809 attēli, bet tie iespiesti tikai no 645 kokgriežuma klučiem: viens un tas pats karaļa vai pravieša portrets kalpo daudzām personām, un viens pilsētas skats reizēm attēlo vairākas pilsētas. Tomēr daudzas lielās pilsētu panorāmas ir pirmie tik plaši un

dzīvi šo pilsētu attēli drukā. Daļu eksemplāru jau 15. gadsimtā pēc pircēja vēlēšanās ar rokām izkrāsoja.

Septiņi pasaules laikmeti. Šēdels sadalīja vēsturi septiņos laikmetos, kā to darīja viduslaiku tradīcija: no radīšanas līdz plūdiem; no plūdiem līdz Ābrahāmam; no Ābrahāma līdz Dāvidam; no Dāvida līdz Babilonas gūstam; no gūsta līdz Kristus dzimšanai; no Kristus līdz paša autora dienām; un septītais — Antikrista laiks un Pastarā tiesa. Hronikas beigās pievienots Eiropas zemju apraksts.

Kas ir šajā grāmatā. Šī ir sērijas piektā grāmata no sešām. Tā noslēdz sesto pasaules laikmetu — apmēram no 1300. gada līdz pat 1493. gada pavasarim, kad hroniku jau iespieda, — un pēc tam aizved līdz septītajam laikmetam un pasaules galam. Grāmata sākas ar osmaņu turku valsts rašanos un pāvestiem Aviņonā. Tālāk seko Melnā nāve, ķeizars Kārlis IV un viņa Prāga, Lielā Rietumu šķelšanās, kad vienlaikus valdīja divi un pat trīs pāvesti, Pizas, Konstances, Bāzeles un Florences koncils, Jans Huss un husītu kari, Tāmerlāns, ķeizars Sigismunds un Frīdrihs III, kurš valdīja vairāk nekā piecdesmit gadus un vēl bija dzīvs, kad hroniku rakstīja. Šeit ir Konstantinopoles krišana 1453. gadā, kauja pie Belgradas, humānistu pāvesti Pijss II un Siksts IV, Matias Korvīns, Burgundijas hercogs Kārlis, Rodas aplenkums un Otranto ieņemšana, komētas, Enzisheimas meteorīts un Granadas krišana 1492. gadā. Šēdels šeit raksta par savu laiku: viņš stāsta, ka pats redzējis sludinātāju Jāni no Kapistrāno Nirnbergā un klausījies sava skolotāja lekcijas Padujā, un ar lepnumu slavē grāmatu iespiešanas mākslu. Starp stāstiem ir lieli pilsētu skati — Prāga, Vratislava, Konstancē, Bāzele un Konstantinopolē. Sestais laikmets beidzas ar ķēniņu Maksimiliānu un autora noslēguma vārdiem. Pēc tam seko septītais laikmets: Antikrists, Nāves dejas un Pastarā tiesa, un grāmata noslēdzas ar hronikas pirmo kolofonu. Ērtības labad esam to sadalījuši astoņās daļās; septītais laikmets ir pēdējā daļa.

Mūsu tulkojums. Tulkojām no latīņu izdevuma pēc ar rokām krāsota eksemplāra lapu attēliem. Tulkojums ir pilns — teikumu pa teikumam, neko neizlaižot un nepārstāstot. Šēdela garos teikumus vietām sadalījām, bet saturu

nemainījām. Kur drukā kāds vārds bija izdzisis vai saīsinājums neskaidrs, jēgu atjaunojām pēc konteksta un pēc avotiem, no kuriem Šēdels pats rakstīja. Kur hronika lapas malā norāda gadu, tas atstāts šķirkļa sākumā. Vēlāku lasītāju ar roku ierakstītās piezīmes lapu malās nav tulkotas. Grāmatai ir arī angļu izdevums: tas ir tā paša teksta tulkojums mūsdienu angļu valodā.

Kā lasīt. Vietvārdi, tautas, mazāk zināmas personas un mūsdienās nezināmi jēdzieni izskaidroti vērēs tajā pašā lappusē — tur, kur tie parādās pirmo reizi. Šēdels raksta kā 15. gadsimta cilvēks: viņa skaitļi un datējumi bieži nesakrīt ar mūsdienu zināšanām, viņš jauc līdzīgu vārdu valdniekus, un leģendas viņš stāsta tikpat nopietni kā vēsturi. Daudz no šīs grāmatas viņš pārrakstīja no Pija II darbiem, tāpēc tur ir arī šī autora simpātijas un naidi. Šēdela kļūdas atstājām tekstā neskartas un īsi paskaidrojām vērēs. Grāmatas beigās katrai daļai ir komentārs *Vienkāršiem vārdiem un Ko saka vēsture*.

Attēli. Kokgriezumi grāmatā ir oriģinālie — izgriezti no tā paša ar rokām krāsotā eksemplāra lapām un ievietoti tajās vietās, kur tie atrodas hronikā. Pavisam to ir 33: koncili, klosteri, komētas, krītošais Enzisheimas akmens, lielas pilsētu panorāmas un trīs slavenākie pilnas lapas attēli — Antikrista sludināšana un krišana, Nāves deja un Pastarā tiesa. Vairāki lielie attēli hronikā aizņem divas pretējas lappuses, tāpēc šeit tie doti divās daļās. Trīs kokgriezumi ilustrē viduslaiku melīgos apmelojumus pret jūdiem — ebreju sadedzināšanu, tā saukto Trentas Simona «rituālo slepkavību» un Šternbergas «hostijas zaimošanu». Tos atstājām, jo tie ir avota daļa un vēstures liecība par to, kā šādi meli izplatījās, bet vērēs un komentāros skaidri pateicām: šīs apsūdzības bija izdomātas, «atzīšanās» izspiestas spīdzinot, un nevainīgi cilvēki tika nogalināti. Katras daļas sākumā ir krāsaina ilustrācija vēl 15. gadsimta grāmatu miniatūru manierē — tā ir mūsdienu darbs, nevis hronikas daļa.

Sērija «Nirnbergas hronika».

- I. Pasaules radišana un pirmie laikmeti
- II. No Babilonas gūsta līdz Konstantīnam
- III. No Konstantīna līdz tūkstošajam gadam

IV. Ķeizari, pāvesti un krusta kari

V. Pēdējie laiki un Pastarā tiesa

VI. Eiropas apraksts

Šī ir vēsturiska avota publikācija. Šēdels raksta ar sava laika ticību, zināšanām un aizspriedumiem. Viņa vārdus atstājam neskartus; mūsu skaidrojumi ir tikai vērēs un komentāros.

OSMAŅU SĀKUMS, KĀRLIS IV UN PRĀGA

Ilustrācija 15. gadsimta grāmatu miniatūru manierē

Osmaņu turku valsts sākums

Turkus sauc par osmaņiem pēc Osmana¹, viņu pirmā valdnieka; mūsu laikos viņi gandrīz visu Mazāziju un Grieķiju sev pakļāvuši, daļēji ar ieročiem, daļēji tām pašām padodoties. Šajā laikā, kad vēl valdīja iepriekš minētais pāvests Jānis², viņi aizsākās no kāda Osmana, turka ar niecīgu mantu un neievērojamu izcelsmi, un

1. Osmani I (ap. 1258–1324) — turku cilts vadonis Anatolijas ziemeļrietumos, kura vārdā nosaukta Osmaņu dinastija un valsts.

2. Jānis XXII — pāvests 1316–1334, sēdēja Avinjonā.

tāpēc vēlāk tika saukti par turkiem osmaņiem. Viņš bija pirmais turku ķēniņš. Kad turku valdnieku starpā izcēlās nesaskaņas, viņš drīz ieguva varu un slavu un daļēji ar varu, daļēji labprātīgi padodamies, pakļāva sev ne mazums pilsētu un miestu. Kad viņš nomira, viņu nomainīja dēls Orhans, kas tēva iesākto valsti tālu un plaši paplašināja. Pēc viņa nāca dēls Amurāts³. Kad divi grieķi strīdējās par Grieķijas valdīšanu, tas, kurš baidījās, ka otrs gūs virsroku, aicināja viņu palīgā; Amurāts ar nodomu vilcināja karu, un, ieraudzījis, ka abi spēkus izsīkuši un salauzti, pagrieza ieročus pret viņiem pašiem un lielu Grieķijas daļu pakļāva sev.

Mirstot viņš atstāja divus dēlus, Solomanu un Pazaitu⁴. Kad Solomans nomira, visa vara pārgāja Pazaitam. Pirms viņu sagūstīja Tamerlāns⁵, viņš Grieķijā paveica lielas lietas; bet, atbrīvots, neko cienīgu vairs nepaveica un bez slavas nomira Āzijā. Viņam bija vairāki dēli; no tiem vecākais, Kalopīns⁶, kā piektais ķēniņš ieguva valsti pēc tēva. Kad viņš nomira, atstādams dēlu Orhanu vēl maigā pusaudža vecumā, tas ar dažu valdnieku palīdzību nāca pie varas, bet drīz pēc tam viņu nogalināja tēvocis Mozus; un neilgi pēc tam arī pats tēvocis nomira, neatstājis nevienu dzīvu dēlu.

Viņu nomainīja Mehmeds⁷, trešais Pazaita dēls, sestais ķēniņš, kas, valsti iegūdam, Eiropā paveica lielas lietas: turku sīkvaldniekus ar varu un ieročiem sagrāva un atņēma viņiem valstis. Kad viņš nomira, viņš atstāja mantinieku dēlu Amurātu, kas, uzvarējis un nogalinājis tēvoci Mustafu, kā uzvarētājs ieguva visu valsti. Viņam bija dēls Mehmeds⁸, ļoti slavens vīrs, kas savai varai pievienoja divas ķeizarvalstis un divpadsmit iekarotas karalistes; par viņu runāsim zemāk. Mīrdams

3. Amurāts — Murāds I (1362–1389), iekaroja lielu daļu Balkānu; krita Kosovas laukā.

4. Pazaits — Bajazīds I (1389–1402), iesaukts «Zibens»; patiesībā Murāda I dēls, bet Sulejmans bija Bajazīda dēls — hronika te paaudzes sajauc.

5. Tamerlāns — Timurs (1336–1405), Vidusāzijas iekarotājs; 1402. g. kaujā pie Ankaras sakāva un sagūstīja Bajazīdu I.

6. Kalopīns — Sulejmans Čelebi (m. 1411), Bajazīda I dēls; «čelebi» turku valodā nozīmē «kungs, princis».

7. Mehmeds I (1413–1421) — sultāns, kas atkal apvienoja Osmaņu valsti pēc brāļu kara.

8. Mehmeds II Iekarotājs (1451–1481); 1453. g. ieņēma Konstantinopoli, 1461. g. Trapezuntu — tās ir «divas ķeizarvalstis».

viņš atstāja vecāko dēlu Pazaitu, imperatoru, kas vēl tagad valda⁹. Tāda ir osmaņu ciltis un izcelsme. Turku vārds ir tik ļoti audzis, ka to zemi, ko kādreiz sauca par Āziju, tagad sauc par Turciju, jo visu to tur savā varā turki.

Oderiks no mazāko brāļu ordeņa

Oderiks¹⁰, svēts vīrs no mazāko brāļu ordeņa, apstaigāja Āziju un Indiju, sludinādams evaņģēliju, un kļuva slavens ar brīnumiem. Četru svēto mocekļu miesas viņš no Hormuzas pilsētas pa jūru pārveda uz Augšindiju, uz Karras pilsētu, ne bez brīnumiem; un viņš aprakstīja savu svētceļojumu.

Bartolomejs no Pizas

Bartolomejs no Pizas¹¹, sludinātāju ordeņa teologs un izcils dekrētu doktors, šajā pašā laikā zieda Pizā un sacerēja daudz slavas cienīga. Starp citu viņš izdeva lielisku un gandrīz dievišķu darbu grēksūdzes tēvu pamācībai, ko nosauca par «Pizas summu» jeb «Magistruciju». Viņš to pabeidza, kā pats stāsta, Tā Kunga gadā 1338.

Saka, ka tajā pašā laikā kopā ar viņu bijis slavens un ar brīnumiem ziedējis Alberts no Brešas, tā paša ordeņa vīrs un mācītības ziņā zemāks, bet svētumā lielāks. Bez sava lielā svētuma arī viņš sarakstīja slaveni summu par sirdsapziņas gadījumiem. Stāsta, ka viņam kādreiz parādījies svētais Augustīns kopā ar svēto Tomu Akvīnieti un sacījis: «Toms man ir līdzīgs godībā, bet jaunavīgā sirds šķīstībā — pārāks par mani.»

9. Pazaits — Bajazīds II, sultāns 1481–1512; hronikas iznākšanas gadā 1493 viņš valdīja.

10. Oderiks no Pordenones (ap. 1286–1331) — franciskāņu misionārs, kas ceļoja caur Persiju un Indiju līdz Ķīnai un uzrakstīja ceļojuma aprakstu.

11. Bartolomejs no Sankonkordio (1262–1347) — dominikāņu kanonists Pizā; viņa «Summa» grēksūdzes tēviem bija ļoti izplatīta.

Ludolfs, kartūzietis

Ludolfs¹², vācietis, Strasbūras kartūziešu ordeņa priors, ar mācību un dzīves svētumu ievērojams vīrs, šajā pašā laikā izcilā sējumā aprakstīja mūsu Kunga Jēzus Kristus dzīvi, ko viņš sastādīja it kā ar debesu mākslu, jā, drīzāk ar dievišķu atklāsmi nekā ar paša pūlēm. Tajā viņš patiesi parāda sevi godājamu vīru, kam bija pilnīgākās zināšanas par visām lietām, kā dievišķajām, tā cilvēciskajām, un it īpaši par paša Jēzus Kristus dzīvi, cik vien cilvēkam tas iespējams. Šis dievbijīgais un godājamais tēvs izdeva arī citus slavas cienīgus darbus.

Toms no Strasbūras

Stāsta, ka tajā laikā ziedējis Toms no Strasbūras, eremītu ordeņa ģenerālis. Arī viņš izdeva ļoti cienīgus komentārus četrām «Sentenču» grāmatām¹³, ko skolastiķi īpaši Vācijā plaši lieto, jo tie tiek turēti pārāki par daudzu citu rakstiem. Viņš arī sakārtoja ordeņa nolikumus.

Ubertīno da Karrara

Ubertīno da Karrara¹⁴, Marsilio brālēns, šajā gadā pēc tautu tiesībām un paša Marsilio testamenta pārņēma Padujas valdīšanu un valdīja sešus gadus. Kad Mastīno, Veronas valdnieks, viņam bija nodarījis lielus zaudējumus, tas beidzot, ar karu nogurdināts, viņam pilsētu atdeva, jo ar Venēcijas un Lukīno Viskonti gādību bija noslēgts miers un pilsēta atdota Ubertīno. Pāvests Benedikts viņu tūlīt ar apustulisko un ķeizarisko varu tajā apstiprināja, un pēc tam viņš to mierā valdīja, kamēr dzīvoja. Kad viņš nomira un viņu nomainīja Marsilio, tā pašā gada laikā Džakomo, Ubertīno brālēns, sarīkoja sazvērestību un viņu nogalināja, un pats pārņēma pilsētas virsvaldību.

12. Ludolfs Saksis (ap. 1300–1378) — kartūziešu mūks Strasbūrā; viņa «Kristus dzīve» bija viens no visvairāk lasītajiem viduslaiku dievbijīgajiem darbiem.

13. «Sentences» — Pētera Lombardieša (12. gs.) teoloģijas mācību grāmata, ko universitātēs komentēja katrs teoloģijas maģistrs.

14. Ubertīno da Karrara — Padujas kungs 1338–1345 no Karraru dzimtas.

Astezāns

Stāsta, ka tajos pašos laikos Astezāns no Asti, Cisalpīnās Gallijas pilsētas, mazāko brāļu ordeņa vīrs, kas visās mācībās bija ļoti izcils, izdevis slavenu un ļoti spožu summu kā par teoloģiju, tā par likumiem.

PASAULES GADS 6542 · PĒC KRISTUS 1343

Klements VI

Klements VI, dzimis Limožā, agrāk saukts Pēteris, sākumā bija mūks, tad Ruānas arhibīskaps; visbeidzot Tā Kunga 1342. gadā, maija nonās, viņš tika ievēlēts par pāvestu Avinjonā. Viņš bija vīrs ar lielu mācību un izkoptu daiļrunību, devīgs pret visiem un ļoti laipns. Pāvesta pirmajā gadā viņš iecēla par kardināliem astoņus priesterus un divus diakonus, starp tiem savu brāli, Tulles ordeņa mūku, un Giljomu, māsas dēlu. Saprazdams, ka visa Itālija ir nemieros, viņš apstiprināja par Lombardijas vikāriem vienīgi Lukīno un Džovanni Viskonti, nemaz neminēdams citus Itālijas valdniekus; viņš uzskatīja, ka tikai Viskonti spēs pretoties Ludvigam Bavārietim¹⁵, kas, kā viņš izsludināja, gatavojās nākt uz Itāliju un jau bija nonācis līdz Tridentei. Ludvigs savukārt, lai atmaksātu pāvestam ar to pašu, ar ķeizara varu apstiprināja daudzus vikārus Baznīcas zemēs. Šī viltība, kā saka, nesa ļaunumu abiem, un, pārgājusi uz pēcnācējiem, līdz pat šai dienai viņus vajā ar daudzām un gandrīz nebeidzamām nelaimēm un vētrām.

Jo Romas prefekts Jānis no Viko, kam viterbiešu zemēs piederēja tēva mantojums, tika iecelts par ķeizarisko vikāru Viterbo. Ar tādu pašu titulu Galeoto Malatesta un viņa brāļi tika apstiprināti Rimini Romanjā, Pezāro un Fano Ankonas markgrafistē, Antonio no Montefeltro — Urbīno, Ordelafo un tāpat daudzās citās vietās — vietējie kungi. Pāvests Klements nosūtīja no Avinjonas uz Romu dažus kardinālus, kas, pilsētu nomierinādami, tūlīt pasludināja par senatoriem Pjetro Sarru Kolonnu un Džovanni, Orsīni dēlu. Bet Nikolajs

15. Ludvigs IV Bavārietis — Vācijas ķēniņš un ķeizars (1314–1347), ilgi naidā ar Avinjonas pāvestiem, kas viņu izslēdza no baznīcas.

Renci¹⁶, publiskais rakstvedis, kas bija pakļāvis pilsētas pārvaldi savai varai, septītajā mēnesī, pārgērbies, devās pie Kārļa uz Bohēmiju. Kārlis — ko pāvests Klements, pateicoties viņa daudzu valodu prasmei, bija licis kūrfirstiem iecelt par ķeizaru, lai pazemotu Ludvigu, — aizsūtīja Nikolaju uz Avinjonu un nodeva pāvestam dāvanā. Visbeidzot Klements, visos labā gana pienākumos godam kalpojis, nomira Tā Kunga 1352. gadā, sava pontifikāta desmitajā gadā, septītajā mēnesī, divdesmit astotajā dienā, un tika apglabāts Avinjonā ar godpilnu bērū greznību.

Jubilejas gads

Kad romieši lūdza, lai tāpat, kā Bonifācijs VIII kādreiz bija piešķīris ik simto gadu (ko sauca par gadsimtu, no kā arī nosauktas gadsimta spēles) pilnu visu grēku piedošanu tiem, kas apmeklē apustuļu Pētera un Pāvila svētvietas, to darītu ik piecdesmito gadu, — jo, kā viņi teica, cilvēka mūžs simts gadu jubileju sasniegt nespēj, — viņš to labprāt atļāva. Tā Klements VI jubileju¹⁷ pārcēla uz piecdesmito skaitli, kas ir īstais jubilejas skaitlis. Kad nu jubilejas gads pienāca, Romā bija tāds tautu pieplūdums, ka, kā stāsta Petrarka, kas pats tur bija, šķita, ka mēris nemaz nebija traucējis; jo no visas Eiropas, kas atzīst Kristus vārdu, tur katru dienu saplūda tā daudzā ļaužu pulki.

Tajā pašā gadā Milānā, kā apgalvo Petrarka, mēris turpinājās lielāks nekā parasti. Jo mēris trīs gadu laikā tā izstaigāja visu Itāliju, ka no katra tūkstoša cilvēku izdzīvoja knapi kāds desmitais. Un tas nav brīnums, jo jubilejas dēļ no visām pusēm Romā saplūda cilvēki, kas ar savu saskarsmi un daudzumu, netīrību un smaku visu saindēja.

16. Nikolajs Renci — Kola di Rienzo (1313–1354), Romas notārs, kas 1347. g. pasludināja sevi par tribūnu un gribēja atjaunot senās Romas republiku.

17. jubilejas gads — svētais gads ar īpašu grēku atlaidi; pirmo izsludināja Bonifācijs VIII 1300. g., Klements VI otro 1350. g.

Inocents VI

Pāvests Inocents VI, dzimis Limožā, agrāk saukts Stefans, bija ļoti lietpratīgs gan baznīcas, gan laicīgajās tiesībās; sākumā viņš bija prokurators, drīz Klermonas bīskaps, tad kardināls un visbeidzot pāvests pestīšanas 1352. gadā. Viņš bija ļoti šķīstas dzīves vīrs, liela atturība un stingrība; baznīcas beneficijas viņš piešķīra tikai priesteriem, kas bija vispārbaudītākie gan dzīvē, gan mācībā. Tūlīt pēc kronēšanas viņš noteica, lai visi prelāti un visi, kam bija beneficijas, ekskomunikācijas sodā dotos uz savām baznīcām; jo viņš teica, ka ganāmās avis jāsargā savam ganam, nevis algādzim. Savus mājas izdevumus, kas bija lieli, viņš samazināja, savu saimi sarukdinādams līdz noteiktam un godīgam skaitam vispārbaudītāko vīru; to pašu ar ļoti stingru rīkojumu viņš pavēlēja darīt kardināliem. Turklāt viņš svētā pils tiesas auditoriem noteica algas, lai tie trūkuma dēļ nevarētu tikt uzpirkti ar dāvanām, izšķirot prāvas. Ēšanā viņu uzskatīja par taupīgu, bet kara izdevumos par ļoti devīgu, jo ar karu viņš atguva to, ko tirāni iepriekšējos laikos bija sagrābuši. Kad viņš bija attīrījis kūriju no prelātiem, kas tajā dikā uzturējās, un pavēlējis ikvienam doties uz savu baznīcu, viņš neko neuzskatīja par svarīgāku kā sūtīt uz Itāliju legātu, lai tas, ar varu padzinis tirānus, atgūtu pilsētas un provinces, kas pienācās Baznīcai.

Legāts bija Egidijs no Karillu dzimtas¹⁸, dižciltīgs spānis, Sabīnas bīskaps un kardināls, vīrs, kuru, cik vien varā un spēkā iespējams, varētu tikumā pielīdzināt Trajānam, Adriānam un Teodosijam — valdniekiem, kurus Spānija kādreiz devusi Romas valstij kā visvarenākos un vissvētīgākos. Viņš patiesi isā laikā atguva visas pilsētas, ko tirāni bija sagrābuši. Pēc šī pāvesta pamudinājuma beidzot tika noslēgta savienība starp dženoviešiem un venēciešiem; arī starp pizāniešiem un florentiešiem viņš nodibināja mieru. Kad Romas pilsētā bija lieli nemieri senatoru iecelšanas dēļ, viņš nesaskaņas lieliski nomierināja, nosūtīdams uz pilsētu senatoru no svešām zemēm. Visvairāk viņš rūpējās izbeigt karu, kas norisa starp angļiem un

18. Egidijs Albornoss (ap. 1310–1367) — spāņu kardināls un karavadonis, kas 1353–1367 ar ieročiem un likumiem atguva Pāvesta valsti Itālijā.

frančiem, un sagatavot floti pret kristīgā vārda ienaidniekiem. Šo dvēseles satricinājumu nomocīts, Inocents nomira sava pontifikāta devītajā gadā, astotajā mēnesī, sestajā dienā, un tika apglabāts svētā Andreja kartūziešu klosterī, ko viņš bija uzcēlis un apgādājis par saviem līdzekļiem ārpus Avinjonas¹⁹.

Kārlis IV

Kārlis²⁰, šī vārda ceturtais, Bohēmijas ķēniņa Jāņa dēls un ķeizara Heinriha mazdēls, pestīšanas 1347. gadā pēc pāvesta Klementa VI pavēles, kas viņu, Ludvigam par negodu un pazemojumu, bija licis pasludināt par ķeizaru, tika kūrfirstu ievēlēts par ķeizaru un valdīja trīsdesmit divus gadus. Viņš bija ļoti zinīgs daudzās valodās un rakstos, taisns un krietns, dievbijīgs, labos mīlēja, bet ļaunos un noziedzīgos ienīda. Taisnīguma dēļ viņš izdeva vairākus likumus, kas vēl tagad pastāv un tiek saukti par Karolīnas likumiem²¹. Vēl tēvam dzīvam esot, viņš veiksmīgi cīnījās pret tatāriem. Lombardijas pilsētas, ko bija saņēmis no tēva, viņš sargāja ar ieročiem. Jaunībā viņš cīnījās ar veroniešiem un tos kaujā sakāva; tajā kaujā, divreiz izmests no segliem, viņš nevilcinājās trešo reizi kāpt zirgā un paveica visdrošsirdīgākā karavīra varoņdarbus. Šim Kārlim kristībās bija vārds Vāclavs, ko iestiprināšanā mainīja franču ķēniņš Kārlis, pie kura viņš pavadīja savas bērnības mācību gadus.

Kārlis bija lielu darbu vīrs, kas Bohēmijas valsti padarīja slavenu ar reliģijas kopšanu, likumiem un labu tikumu kārtību. Viņš Prāgā nodibināja brīvo mākslu skolu²²; tika uzcelta jaunā pilsēta, apjosta ar mūriem, ļoti krāšņi uzcelta ķēniņa pils, dibināti daudzi klosteri, uzceltas apbrīnojamas pilis, un visai valstij dots miers. Ieguvis ķeizara varu, viņš atkal iegāja Itālijā. Ķēniņš Kārlis bija ilgi uzkavējies Mantujā; bailes no viņa klātbūtnes, pretēji tam, ko viņš bija gaidījis, Viskonti

19. kartūziešu klosteris Vilnēvā pie Avinjonas (Villeneuve-lès-Avignon); Inocents VI patiesībā nomira 1362. g. septembrī.

20. Kārlis IV (1316–1378) — Bohēmijas ķēniņš un Svētās Romas ķeizars no Luksemburgu dzimtas; Prāgu padarīja par impērijas galvaspilsētu.

21. Karolīnas likumi — domāti Kārļa IV likumi, galvenokārt «Zelta bulla» (1356), kas noteica ķeizara vēlēšanas kārtību septiņiem kūrfirstiem.

22. brīvo mākslu skola — Prāgas universitāte, dibināta 1348. g., vecākā Viduseiropā.